

TÜRKİYE MÜCEVHERAT SEKTÖRÜ

Türkiye'de değerli metallere yapılmış ziynet eşyalarının ihracatı son 10 yılda önemli ölçüde artmıştır. Bu artışla Türkiye'nin endüstrideki sıralaması yükselmiş ve Türkiye bu konuda lider ülkelerden biri haline gelmiştir. Türkiye'de kuyumculuk sektörünün elinde her sene yaklaşık 400 ton altını ve 200 ton gümüşü işleyerek mücevherata dönüştürme kapasitesi vardır ancak bu kapasitenin tamamı kullanılmamaktadır. Türkiye dünya altın mücevherat üretiminde ilk 10 ülke arasında yer almakta, dünya mücevherat otoriteleri de Türkiye'yi İtalya'ya bir rakip olarak göstermektedirler.

Halihazırda, 200 – 1500 arası kalifiye eleman çalıştıran 50'den fazla büyük şirket bulunmaktadır. Türk imalat sanayileri arasında en büyüklerinden biri olan değerli maden ve mücevherat sektörü, yaklaşık 250.000 kişiye istihdam olanağı sağlamaktadır.

ALTIN MÜCEVHERAT SEKTÖRÜ

Türk altın mücevherat üretim geleneğinin kökleri 5 000 yıl öncesine dayanmakta olup, Anadolu'da yaşamış olan tüm uygarlıklar dini ve estetik amaçlı olmak üzere pek çok takı yaratmıştır. Anadolu'da hüküm sürmüş olan Hititler, Urartular, Frigyalılar, İyonyalılar, Lidyalılar, Romalılar, Bizanslılar, Selçuklular ve Osmanlılar, hepsi kendi takı stillerini geliştirmiştir. Pek çok değişik mücevherat stili arasında, en önemli mücevherat stilini Anadolu'ya getirenler Selçuklular olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun büyümesi ve refaha ulaşması ile birlikte takı sanatı İstanbul'da önem kazanmış; Muhteşem Süleyman'ın saltanatı esnasında İstanbul dünyanın en önemli mücevherat merkezleri arasına girmiştir. Bu dönemde İstanbul'da mücevherat fuarlarının düzenlendiği de tarihi kaynaklarda belirtilmektedir.

Günümüzde Türk mücevherat sanayi, bu geleneksel ve zengin mücevherat üretme geleneğinin miras ve izlerini taşıyan yenilikçi tasarımlar ve modern teknoloji ve teknikler kullanarak üretim yapmaktadır.

ÜRETİM

Türkiye, altın mücevherat pazar büyüklüğü açısından Hindistan, Çin, ABD ve Rusya ile birlikte dünyanın en büyük beş pazarı arasında yer alırken, üretimde de Hindistan ve İtalya ile birlikte ilk üç ülke arasında bulunmaktadır. Türkiye yıllık olarak 400 ton altın işleme kapasitesine sahiptir fakat, bu kapasitenin tümü kullanılmamaktadır. Ülkemizde her sene yaklaşık 250–300 ton altın mücevherat üretilmektedir.

Sektör Türk imalat sektörlerinin en büyükleri arasında yer almakta ve yaklaşık 250 bin kişi istihdam etmektedir. Sektörde yaklaşık 5 bin üretici, 35 bin perakende satış mağazası bulunmaktadır. Altın mücevherat üretim merkezi İstanbul olmakla beraber, Ankara ve İzmir'de de oldukça önemli miktarlarda üretim yapılmaktadır. Doğu ve Güney Doğu Anadolu'daki bazı illerde de geleneksel çizgiler taşıyan üretim mevcuttur.

Üretimin % 30-40'ı ihraç edilmekte, geri kalanı ise yerli tüketicilere, turistlere ve bavul ticareti yapanlara satılmaktadır. Türkiye'ye gelen her dört turistten, ortalama bir kişi mücevherat satın almaktadır. Yıllık olarak üretilen altın mücevheratın yaklaşık % 40'ı da turistlere ve bavul ticareti yapanlara satılmaktadır.

Türkiye son yıllarda 100–200 ton arasında altın ithal etmektedir. 2015 yılında altın ithalatı 105 ton olarak gerçekleşmiştir. Altın ithalatı yalnızca Merkez Bankası ve gerekli izin belgesine sahip olan İstanbul Altın Borsası üyeleri tarafından yapılmaktadır.

İstanbul Altın Borsası - İAB (www.iab.gov.tr) 1995 yılında Türk Altın Sektörü'nü serbestleştirmek ve uluslararası piyasalarla uyum sağlamak üzere kurulmuştur. 2015 yılı itibariyle İstanbul Altın Borsası üye sayısı 662'dir. Borsa üyeleri, bankalar, yetkili müesseseler, kıymetli maden aracı kurumları, kıymetli maden üretim ve pazarlaması faaliyetinde bulunan kuruluşlardan oluşturmaktadır.

İAB, altın arz ve talep eden kuruluşların organize bir piyasa ortamında karşılaşması, kuyumculuk sektörünün üretim finansmanının daha düşük maliyetlerle temin edilmesi ve altının finansal piyasalarda işlem görerek menkul kıymetleştirilmesi amacıyla kurulmuş; altın sektörü ile finans sektörü arasında bir köprü görevi üstlenmiştir.

Borsada, üye kuruluşlar tarafından yurtdışından ithal edilen altın ve diğer bazı kıymetli madenlerin serbest piyasa şartlarında alım ve satımı yapılmaktadır. 1999 yılından beri, gümüş ve platinin de borsa bünyesinde işlem görmeye başlamasıyla, Borsa, fiili olarak kıymetli madenlerin işlem gördüğü bir piyasa haline gelmiştir.

1995 yılında kurulmuş olan İstanbul Altın Rafinerisi (www.iar.com.tr) 2002 yılında faaliyete geçmiştir. Altın rafinerisinde hurda altın külçe haline dönüştürülerek, yeniden kullanıma ve ihracata yönlendirilmektedir. İstanbul Altın Rafinerisi, %99,99 saflıkta altını 4 saat gibi kısa bir sürede rafine edebilecek teknolojiye sahiptir.

Kuyumcu Kent (www.kuyumcukent.com.tr) sektör mensuplarının bir araya gelerek Türk kuyumculuğunu, çağın gereklerine uygun olarak yapılandırmak ve uluslararası ölçekte stratejik bir konuma yükseltmek amacıyla modern ve teknolojik alt yapıyla donatılarak oluşturulan bir tesistir. 186 000 m² arsa üzerine 328 000 m²'lik brüt inşaat alanı üzerine kurulmuştur. Kuyumcu Kent, 2500 üretim ve satış birimine sahiptir. Bünyesinde İstanbul Altın Rafinerisi şubelerini de barındırmaktadır.

DIŞ TİCARET

İhracat

Son 20-25 yılda, Türk ekonomisindeki değişim nedeniyle bireylerin kullandıkları yatırım araçları çeşitlenmiş, yatırım amaçlı altın mücevherat satın alımının yanı sıra diğer yatırım araçlarına da yönelim olmuştur. Bu nedenle altın mücevherata yönelik iç talep daralmış, bu durum sektördeki üreticileri dış pazarlara açılmaya teşvik etmiştir. Ayrıca, sektörün yurtdışına açılmasında 1993 yılında değerli metallerde uygulanan ithalat ve ihracat kısıtlamalarının kaldırılması da etkili olmuştur.

Altın mücevherat ihracatının geçmişi son 20-25 yıla dayanmakla beraber, oldukça iyi bir performansı göstermiştir. Türkiye, 2015 yılı altın mücevherat ihracatında dokuzuncu sırada yer almaktadır.

Yıllık üretim miktarının % 30-40'ı ihraç edilmekte, geri kalanı ise yerli tüketicilere, turistlere ve bavul ticareti yapanlara satılmaktadır. Türkiye'ye gelen her dört turistten yaklaşık bir tanesi mücevherat satın almaktadır. Yıllık olarak üretilen altın mücevheratın yaklaşık % 40'ı turistlere ve bavul ticareti yapanlara satılmaktadır.

Türkiye’de her yıl belli başlı 5 mücevherat fuarı düzenlenmektedir. Bunlar, “Antalya Mücevherat, Gümüş ve Saat Fuarı”, “İstanbul Uluslar arası Saat, Mücevherat Makina ve Ekipman Fuarı”, “İstanbul Mücevherat Fuarı-IJS”, “İzmir JEWEX Fuarı” ve “Çukurova Altın ve Mücevherat Fuarı”dır.

Türkiye’nin Altın Mücevherat İhracatı
(HS: 711319000011)
(Değer: Milyon ABD \$)

Yıl	İhracat
1999	287.7
2000	384.2
2001	431.1
2002	567.5
2003	707.8
2004	931.9
2005	1.128
2006	1.097
2007	1.490
2008	1.585
2009	1.086
2010	1.443
2011	1.847
2012	2.562
2013	3.307
2014	4.244
2015	3.660

Kaynak: T.C Ekonomi Bakanlığı

Türkiye’nin altın mücevherat ihracatı 2015 yılında 3,67 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. İhracat yapılan başlıca ülkeler, BAE, İran, Irak, ABD, Libya ve Hong Kong’dur.

Ülkelere Göre Türkiye’nin Altın Mücevherat İhracatı
(HS: 711319)
(Değer: Milyon ABD \$)

Ülke	2013	2014	2015
B.A.E.	1.443	1.455	1.166
İRAN	18	819	858
IRAK	445	486	455
A.B.D.	102	117	145
LİBYA	118	122	73
HONG KONG	46	71	69
BELÇİKA	21	85	68
FAS	39	84	68
İSRAİL	53	61	67
ALMANYA	114	70	61
KIRGIZİSTAN	55	80	51
SİNGAPUR	21	41	45

İTALYA	38	42	43
LÜBNAN	19	33	43
KAZAKİSTAN	112	71	39
AZERBAYCAN	77	82	38
MEKSİKA	15	21	28
POLONYA	17	24	27
LETONYA	23	46	25
CEZAYİR	3	39	25
RUSYA FEDERASYONU	160	80	21
İNGİLTERE	12	17	18
Genel Toplam	3.307	4.244	3.660

Kaynak: T.C Ekonomi Bakanlığı

İthalat

Türkiye'nin altın mücevherat ithalatı 2015 yılında 368 milyon ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. İthalat yapılan başlıca ülkeler, İtalya, B.A.E., Estonya, Çin, Hong Kong, Fransa, A.B.D. ve İsviçre'dir.

Türkiye'nin Altın Mücevherat İthalatı (Değer: Milyon ABD \$)

Yıllar	İthalat
1999	28,5
2000	55,4
2001	51,0
2002	67,8
2003	93,3
2004	135,2
2005	174,1
2006	235,3
2007	370,5
2008	430,8
2009	211,6
2010	282,6
2011	349,6
2012	420,3
2013	664,5
2014	611,4
2015	367,9

Kaynak: Türkiye Cumhuriyeti, Ekonomi Bakanlığı

Ülkelere Göre Türkiye'nin Altın Mücevherat İthalatı
(Değer: Milyon ABD \$)

Ülkeler	2013	2014	2015
İTALYA	221	219	199
B.A.E.	329	300	92
ESTONYA	9	6	11
ÇİN	13	15	9
HONG KONG	23	12	9
FRANSA	5	6	7
A.B.D.	6	6	6
İSVİÇRE	2	5	5
BULGARİSTA N	7	4	5
HİNDİSTAN	7	5	5
İSPANYA	14	6	3
TAYLAND	4	4	3
BELÇİKA	0	0	1
GÜNEY KORE	4	2	1
ALMANYA	3	2	1
LETONYA	0	1	1
ENDONEZYA	6	6	1
İNGİLTERE	1	0	1
LÜBNAN	4	2	1
Genel Toplam	665	611	368

Kaynak: Türkiye Cumhuriyeti, Ekonomi Bakanlığı

DÜNYA TİCARETİ

Dünya değerli mücevherat ticaret hacmi 2015 yılında 170 milyar ABD Doları seviyesinde gerçekleşmiştir. 2015 yılı dünya değerli mücevherat ithalatı 72 milyar Dolar, dünya değerli mücevherat ihracatı ise 98 milyar Dolardır.

İhracat

Ülkelere Göre Dünya Mücevherat İhracatı

(GTİP: 7113)

(Değer: Milyon ABD \$)

Ülkeler	2013	2014	2015
ÇİN	28.899	48.513	18.647
İSVİÇRE	9.024	10.789	11.057
HİNDİSTAN	10.603	13.088	9.992
A.B.D.	9.635	10.319	9.671
HONG KONG	7.080	7.680	6.736
İTALYA	6.983	6.938	6.299
İNGİLTERE	4.394	5.198	6.242
FRANSA	3.841	4.542	4.484
TÜRKİYE	3.411	4.347	3.757
TAYLAND	3.725	3.854	3.641
SİNGAPUR	3.423	3.361	2.839
B.A.E.	9.242	11.806	2.662
MALEZYA	2.204	1.873	1.669
ALMANYA	1.485	1.630	1.657
JAPONYA	810	1.374	1.635
ENDONEZYA	177	2.115	1.039
MEKSİKA	497	576	597
İSPANYA	585	416	374
DOMİNİK CUM.	195	251	374
LÜBNAN	82	57	314
Toplam	112.491	143.870	97.715

Kaynak: Trademap- ITC

İthalat

Ülkelere Göre Dünya Mücevherat İthalatı (Milyon ABD Doları)

Ülkeler	2013	2014	2015
B.A.E.	9.268	9.805	11.856
HONG KONG	12.247	14.156	10.890
İSVİÇRE	8.807	9.430	9.908
A.B.D.	7.491	7.740	8.017
İNGİLTERE	3.945	4.187	4.038
FRANSA	3.563	4.066	3.964
SİNGAPUR	3.893	3.790	3.208
JAPONYA	1.641	1.744	1.673
İTALYA	1.227	1.330	1.577
ALMANYA	1.487	1.529	1.484
KANADA	1.060	1.082	967

ÇİN	519	839	916
İRAN	-	-	885
AVUSTRALYA,	862	878	849
HİNDİSTAN	880	801	747
KUVEYT	555	665	680
MEKSİKA	492	604	645
MAKAO	-	1.361	589
TAYLAND	623	569	541
IRAK	536	2.293	465
TAYVAN	401	500	463
Toplam	73.055	75.243	71.924

Kaynak: Trademap, ITC